

3. ÜNİTE: DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

BEYLİK DÖNEMİ'NDE OSMANLI ASKERİ YAPISI

Osmanlı askerî gücü, milis kuvvetlerden düzenli orduya doğru bir gelişim göstermiştir. Başlangıçta seferler ve ilk fetihler, Osmanlı Beyliği'ne bağlı **aşiret kuvvetleri** ile yapıldı. Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi'nin silah arkadaşları olarak geçen **Akça Koca, Konur Alp, Abdurrahman Gazi, Samsa Çavuş, Turgut Alp, Saltuk Alp ve Hasan Alp** gibi şahsiyetlerin kendilerine bağlı alpler ve gaziler, dava arkadaşları olarak Osman Bey'in yanında yer almışlardır.

UYARI: Âşıkpaşazade, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda etkili olan dört ayrı zümreden bahsetmiştir. Bunlar; **Gaziyân-i Rûm (Anadolu gazileri)**, **Ahiyân-i Rûm (Anadolu ahileri)**, **Bâciyân-i Rûm (Anadolu kadınlar teşkilatı)** ve **Abdalân-ı Rûm**'dur (Anadolu dervişleri). Bu zümreler kuvvetleriyle seferlere destek olmuşlardır.

Alplar ve Gaziler

Alplık, ilk Türk devletlerinden başlayarak geç dönem Türk devletlerine kadar varlığını korumuştur. Türklerdeki "alplık" anlayışı, Türklerin varlıklarını devam ettirebilmesi ve millî birliklerini koruyabilmesi ihtiyacından doğmuştur.

İlk Türk devletlerinin kuruluşunda etkili olan alplar, İslami dönem Türk devletlerinde "**alp gaziler**" olmuştur. Siyasi olarak alp teşkilatı, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda da etkili olmuştur.

Ahiler

Selçuklular zamanında gelişen Ahilik, Anadolu'nun fethedildiği ilk zamanlarda Rum gazileri, alplar, alperenler gibi örgütlü sosyal kurullar hâlinededir.

Askerî ve siyasi kuvvet olarak güvenliği sağlayan Ahilik teşkilatına katılan gençlere **atıcılık, binicilik, kılıç kullanma** gibi temel askerî eğitimler verilirdi. Bu nedenle Ahiliğin toplumsal düzenin sağlanmasında ve ülkenin müdafaasında alp teşkilatı ile güçlü bir bağı vardır. Bu nedenle Ahiler, alplık ile erenliği bütünleştiren bir hayat tarzını benimsemiştir.

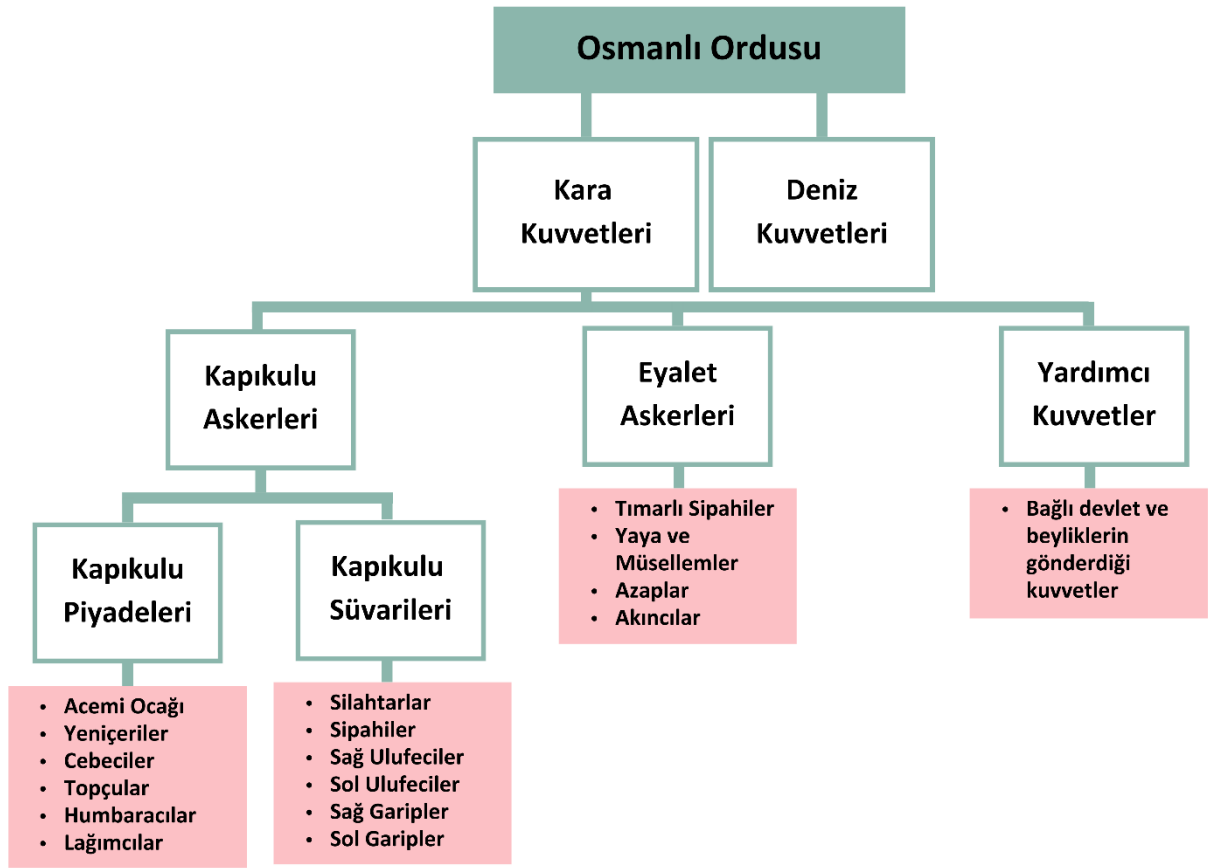
HATIRLA: Tarihte alp unvanı ile bilinen ilk hükümdar Saka (İskit) Türklerinin hükümdarı **Alp Er Tunga**'dır. Hunlar, Kök Türkler ve Uygurlar alp unvanını kullanmışlardır. Selçuklu hükümdarlarından Alp Arslan, isminin önünde alp unvanını kullanmıştır.

Gaza

Osmanlılarda "**din için yapılan savaş**" ifade eden ve bir fetih ideolojisi hâline gelen kavramdır. İslamiyet'i yaymak, Müslümanların yönetimindeki toprakları yahut nüfuz alanını genişletmek için akınlara katılmak ve cenk etmek anlamlarını zamanla kazanmıştır.

Gazi, vatanını ve milletini koruma amacıyla savaşan Müslüman savaşçıdır. Anadolu'da gaza anlayışı **Moğol İstilas**ı ve **Haçlı Seferleri** ile ön plana çıkmıştır. Osmanlı Beyliği'nin ortaya çıktığı XIII. yüzyıl sonları ile XIV. yüzyıl başlarında Anadolu uç boylarında yaşanan çatışmalarda Türkmen beylikleri ve derviş toplulukları arasında çok defa hem bir motivasyon hem de bir meşruiyet unsuru olarak kullanılmıştır.

UYARI: Osmanlı Devleti'nin askerî teşkilatı, **Türkiye Selçuklu Devleti, İlhanlılar ve Memlûklerin** askerî teşkilatlarına benzer özellikler göstermektedir.

Osmanlı'nın İlk Düzenli Askerî Teşkilatı: Yaya ve Müsellemler

Osmanlı Beyliği gittikçe genişlemeye başlamış, büyük kent ve kaleleri ele geçirmiştir. Bu durum devamlı savaşa hazır yaya ve atlı bir kuvvetin oluşturulmasını zorunlu hâle getirmiştir. Bu maksatla Orhan Gazi Dönemi'nde **Çandarlı Kara Halil** ile **Alaattin Paşa**'nın önerisiyle **"Yaya ve Müsellemler"** ordusu kurulmuştur. Türk gençlerinden oluşan, biner kişilik iki sınıf hâlinde piyade ve süvari (atlı) daimî ordusu kurulan birliklerin **piyade** olanlarına **"yaya"**, **süvari (atlı)** olanlarına **"müsellemler"** denmiştir.

Yaya ve müsellemler, savaş zamanlarında gündelik ikişer akçe alırlardı. Savaş olmadığı dönemlerde ise devlet tarafından kendilerine tahsis edilmiş arazi ve çiftlikleri ekip biçer, buna karşılık devlet hazinesine verecekleri öşür vergileri kendilerine kalırdı.

UYARI: Osmanlı Devleti'nin ilk teşkilatlı askerî yapı fikrini ortaya atanlar, **Çandarlı Kara Halil** ile **Alaattin Paşa**'dır.

UYARI: **Yaya ve Müsellemler**, Osmanlı Devleti'nin ilk daimî ve esaslı askerî teşkilatını meydana getirmiştir.

UYARI: Orhan Gazi Dönemi'nde kurulan Yaya ve Müsellemler Ordusu, I. Murat Dönemi'nde Yeniçeri Ocağı'nın kurulmasından sonra önemini kaybetmiş ve XV. yüzyıl ortalarından itibaren geri hizmete alınmış; köprü, yol, kale yapımı, hendek kazımı gibi işlerde kullanılmıştır.

OSMANLI DEVLETİ'NDE TİMAR (DİRLİK) SİSTEMİ

Osmanlı Devleti'nde **tımar sistemi** devlet görevlilerine hizmetleri karşılığında, devlete asker yetiştirme şartıyla belli bir bölgenin vergi toplama yetkisinin verilmesidir. Osmanlı **idari, askerî, iktisadi ve sosyal** hayatının temel taşlarından biri olan tımar sistemi, askerî ihtiyaçların yanı sıra eyalet idaresi; devletin ekonomik, sosyal ve zirai politikalarını da büyük ölçüde şekillendirmiştir.

Osmanlı Devleti'nde mülkiyeti devlete ait arazilere "**miri arazi**" adı verilir. Miri arazinin de en önemli bölümünü ise "**dirlik**" arazi oluşturur. "**Dirlik**" de denilen ve Osmanlı arazi teşkilatında genel olarak "**tımar**" olarak bilinen bu topraklar **gelirlerine göre has, zeamet ve tımar** olarak üçe ayrılmıştır.

UYARI: Osmanlı Devleti'nde tımar uygulaması ile "**sipahi**" adı verilen askerlik görevi olanların yanı sıra **kâtipler, dinî görevliler ve kadılar** gibi sivil görevlilere de tımar verilse de **asıl amaç** seferler için **cebelü** adı verilen **atlı asker** beslemektir.

Tımar Sisteminin Kökeni

Para (nakit) ekonomisinin henüz gelişmediği Orta Çağ şartlarında büyük bir ordunun beslenme ihtiyacı tımar sistemini ortaya çıkarmıştır. Türkiye Selçuklularında ve Anadolu Türk Beylikleri'nde "**ikta**" olarak uygulanan sistem, Türkiye Selçuklu Devleti'nin bir uç beyliği şeklinde ortaya çıkan Osmanlı Devleti'nde "**tımar**" olarak uygulanmıştır.

UYARI: Birçok müessesede olduğu gibi tımar sisteminde de Osmanlılar, Türkiye Selçuklularındaki **ikta** sistemini esas almışlardır.

Birçok Osmanlı vakayinamesinde Karacahisar'ın fethinden sonra Osman Gazi'nin Karacahisar'a bir **subaşı** atadığı kayıtlıdır. Subaşı, tımarlı sınıftan bir görevlidir. Bu durum tımar sisteminin kuruluşun itibaren uygulandığını göstermektedir. Sistem hakkındaki en eski resmî belgeler; I. Murat'a ait bir vakıf senedi, I. Bayezid Dönemi'ne ait bir kayıt ve II. Murat Dönemi'nde düzenlenmiş olan arazi tahrirleridir.

Devlet, tımar sistemini kurmak ve sürekli bir merkezî denetim sağlamak için eyaletlerdeki bütün gelir kaynaklarını ayrıntılı olarak veren **tahrir defterleri** düzenlemiştir. Tahrir defterlerine bakılarak devlet hazinesi, vezir ve beyler için ayrılan **haslar** çıkartılır, geri kalanı da sipahiler arasında **tımar ve zeamet** olarak dağıtılırdı. Köylüler kanunnamelerdeki kurallara göre vergilerini öderler, yeni bir tahrire kadar köylülerin durumları değişmezdi. Anlaşmazlık hâlinde kadılar, tahrir defterlerini esas alırlardı. Tımarlar bölünemez ve değiştirilemezdi.

UYARI: **Tahrir defterleri**, Osmanlı Devleti'nde fethedilen toprakların kaydedildiği (tapu kayıtlarının tutulduğu) defterlerdir.

Osmanlı Devleti'nin eyalet idaresi, devletin en temel kurumlarından biri olan tımar sistemine dayanmaktadır ancak **Mısır, Bağdat, Habeşistan, Basra ve Lahsa (El-Ahsa)** eyaletlerinde tımar sistemi uygulanmamıştır. Klasik Çağ'da Osmanlı ordusunun en büyük bölümünü eyaletlerdeki tımarlı sipahiler oluşturmuştur. Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde 6 bin kapıkulu sipahisi, 12 bin yeniçeri ve 40 bin tımarlı sipahi olduğu hesaplanmıştır.

UYARI: **Tapu resmi**, mülkiyeti devlete ait olan araziden çiftlik tasarruf eden **reaya (köylü)**, bir defaya mahsus olmak üzere çoğu kez arazinin bir yıllık mahsulatının kıymeti olarak ödediği vergidir.

UYARI: Tımar sisteminin denetiminden sorumlu görevli kadıdır.

Adım adım tımar uygulaması...

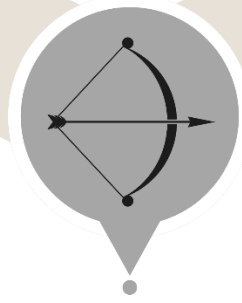
Öncelikle Anadolu ve Rumeli'de fethedilen toprakların, mülkiyeti devlete ait **miri arazi** olarak **tahrir** adı verilen tapu defterlerine kaydedilmesi

Daha sonra miri arazilerin gelirlerine göre farklı büyüklükte parçalara (büyükten küçüğe doğru **has, zeamet ve tımar** olarak) ayrılarak **sipahilere (askeri/yöneten sınıfı)** rütbe ve mevkilerine göre dirlik olarak verilmesi

Miri araziden çiftlik tasarruf eden reayadan (köylü), bir defaya mahsus olmak üzere (genellikle arazinin bir yıllık geliri oranında) "**tapu resmi**" adı verilen bir vergi alınması

Köylünün her yıl (her hasat mevsiminde) kanunlarda belirlenen şekilde **öşür** ya da **cizye** olarak sipahiye vergisini ödemesi, sipahinin kendi gelirini ayırdıktan sonra kalan miktarla devlete **cebelü** adı verilen **atlı asker** yetiştirmesi

Sipahinin savaş zamanında cebelüleriyle birlikte eyalet valisine (beylerbeyine) katılması, valinin emrinde toplanan eyalet kuvvetlerinin merkez orduya katılması

Tımar (Dirlik) Sistemi

uygulandığı arazi

Dirlik Arazisi

Has: Yıllık geliri yüz bin akçe ve üzeri olan topraklardır. Geliri padişah ve hanedan üyelerine, sadrazama, vezirlere, beylerbeylerine, sancakbeylerine verilir.

Zeamet: Yıllık geliri yirmi bin akçeden yüz bin akçeye kadar olan topraklardır. Geliri taşra idaresinde görevli (hazine ve tımar defterdarları, sancaklardaki alay beyleri, kale dizdarları, divân kâtipleri gibi) üst düzey yöneticilere verilir.

Tımar: Yıllık geliri üç bin akçeden yirmi bin akçeye kadar olan topraklardır. Geliri savaşta başarılı askerlere ve düşük dereceli memurlara bırakılan topraklardır.

mülkiyet sahibi

işletme hakkı

kullanım hakkı

Devlet

Atlı asker (cebelü) yetiştirir.

Dirlik (tımar) sahibi (askeri)

Vergi (öşür-haraç) öder.

Köylü (Reaya)

- Dirlik (tımar) sisteminde tarım arazisinin mülkiyeti (tapusu) devlete aittir.
- Arazinin işletilmesinden sorumlu dirlik sahiplerinin ve toprağı işleyen köylülerin araziyi satma, miras bırakma, vakfetme, terk edip gitme gibi hakları yoktur. Tımarlar bölünemez, değiştirilemez.

- **Sahib-i arz** ya da **sahib-i raiyyet** olarak adlandırılan dirlik sahipleri, yöneten (askeri) sınıftandır.
- Dirlik gelirleriyle dirlik sahibinin mevkisi arasında paralellik vardır. (Has arazinin gelirleri, en yüksek dereceli yöneticilere verilmiştir.)
- Köylüye angarya uygulayamaz. Köylüden her yıl devletin koyduğu kurallara doğrultusunda vergi toplar, kendisi vergiden muaf.
- Has ve zeamet sahipleri gelirinin her beş bin akçesi için, tımar sahibi gelirinin her üç bin akçesi için devlete bir **cebelü (atlı asker)** beslemek zorundadır.
- Barış zamanında tımarının olduğu bölgede ikamet etmek zorunda olan sipahi, sefer zamanında orduya katılmakla yükümlüdür.
- Görev alanında bulunan köylerin idaresinden ve güvenliğinden sorumludur.
- Kanunsuzluk eden birini tutuklama yetkisine sahiptir.

- Toprağı işlediği ve vergisini ödemediği müddetçe toprağın yalnızca tasarruf (kullanım) hakkını miras bırakabilirdi.
- Ekinlik, bostan veya çayır olarak aldığı toprağın kullanımını değiştiremezdi.
- Toprağı üç yıl boyunca bir neden olmaksızın boş bırakırsa sipahi (tımar sahibi) toprağı başkasına verebilirdi.
- Kanunlara aykırı hareket eden tımar sahibini şikayet etme hakkı vardır.

Bir karşılaştırma

Tımar Sisteminin Faydaları

- Her an savaşa hazır askerler (tımarlı sipahiler) yetiştirildi. **(askerî)**
- Taşrada güvenlik ve otorite sağlandı. **(idari-askerî)**
- Boş alanlar tarıma kazandırıldı, tarımsal üretimde süreklilik sağlandı. **(mali)**
- Memur ve asker maaşlarının önemli bir kısmı hazineye yük olmaktan çıkarıldı. **(mali)**
- Konargöçer Türkmenlerin büyük bir kısmı yerleşik yaşama geçirildi. **(sosyal)**
- Vergilerin düzenli toplanması sağlanarak devlet ekonomik yönden güçlendirildi. **(mali-idari)**

DEVŞİRME SİSTEMİ VE YENİÇERİ OCAĞI

Osmanlı Devleti'nin Hristiyan tebaasından belli kurallar dâhilinde topladığı çocukları eğiterek kabiliyetlerine göre başta askerlik olmak üzere çeşitli devlet kadrolarında istihdam etmesine “devşirme sistemi” denir.

Devşirme Sistemi Neden Uygulanmıştır?

- Rumeli’de artan fetihler sonrasında yaya ve müsellemlerden oluşan mevcut Osmanlı ordusunun yetersiz kalması
- Batı yönünde fetihlerin devamlılığı için profesyonel bir orduya ihtiyaç duyulması
- Doğrudan padişaha bağlı bir ordu ve yönetici zümresi yetiştirerek Osmanlı saltanatının korunmak istenmesi

I. Murat Dönemi’nde, Kazasker Çandarlı Halil Paşa’nın tavsiyesi ile **Pencik Kanunu’na** göre, en önemli kısmını **Yeniçeri Ocağı**nın oluşturduğu **Kapıkulu Ordusu** kuruldu ancak **Ankara Savaşı’ndan** sonra fetihlerin azalması üzerine **I. Mehmet Dönemi’nde** devşirme yoluna başvurulmuş, **II. Murat Dönemi’nde** de kanunlaşmıştır.

Devşirme Sisteminin Tarihsel Gelişim Süreci

Pencik Kanunu

Farsçada “**beşte bir**” anlamına gelen **pencik**, Osmanlı Devleti’nde, fethedilen bölgelerden alınan esirlerin 1/5’inin ganimet olarak padişah hizmetine alınması anlamında kullanılıyordu. Buna göre “**pencik resmi**” adıyla toplanan erkek esirlerden fiziksel durumu uygun olanlar padişahın hizmetkârı olarak saraya alınır ve saray eğitime tabi tutulurlardı. Geriye kalanlar ise Yeniçeri Ocağına alınmak üzere bir süreliğine Anadolu’da bulunan Türk ailelerin yanına Türkçeyi, Türk-İslam kültürünü öğrenmeleri için verilirlerdi.

UYARI: Osmanlı tarihçisi Neşrî, *Kitâbı Cihannümâ* adlı eserinde I. Murat Dönemi’nde devşirilen tutsaklardan (savaş esirlerinden) oluşan yeni bir ordunun kurulmasını **Çandarlı Kara Halil** ve **Karamanlı Molla Rüstem**’in teklif ettiğini belirtir.

Devşirme Sistemi

Devşirme hususunda birinci dereceden sorumluluğu olan **yeniçeri ağası**dır.

Devşirme işi ihtiyaca göre üç, beş veya yedi yılda bir yapılmıştır. Devşirme Kanunu’nda bu işlemin nasıl ve ne şekilde yapılacağı, hangi kazadan ne kadar çocuğun devşirileceği tek tek belirtilmiştir. Devşirme memuru, Hristiyan çocuklarını devşirirken o yörenin kadısı, sipahisi, köy kethüdası ve köy papazı hazır bulunmuştur. Çocuklar arasından sekiz ile yirmi yaş arasında olan ve devşirme kanununda belirtilen niteliklere sahip olanlar tercih edilmiştir. Devşirme olarak alınan çocuğun köyü, kazası, sancağı, baba ve anasının isimleri, doğum tarihi “**eşkâl defteri**” adı verilen bir deftere yazılmıştır. Pencik Kanunu veya devşirme usulüyle toplananlar arasından genç ve askerliğe elverişli olanlar, Türk ailelerinin yanına verilerek Türkçeyi, Türk örf ve âdetlerini öğrenmeleri sağlandıktan sonra **Acemi Ocağı**’na alınmıştır. **Acemi Ocağı**’nda **dinî**, **ilmî** ve **askerî** eğitimden geçirilen devşirmeler, “**çıkma**” veya “**kapiya çıkma**” adıyla **Yeniçeri Ocağı**na alınmıştır. Yeniçerilere olan ihtiyacın zamanla artması, devşirme usulünün yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Pencik Kanunu ve devşirme sisteminin temellerini oluşturduğu Yeniçeri Ocağı, varlığını XIX. yüzyıla kadar sürdürmüştür.

Devşirme alınırken şu hususlara dikkat edilmiştir:

- Padişah veya yeniçeri ağasının ihtiyaç belirtmesi hâlinde padişah fermanı ile devşirme yapılmıştır.
- Sekiz yaş altı ve yirmi yaş üstü devşirilmemiştir.
- Devşirilecek oğlanlar akıllı, iyi huylu ve fiziksel açıdan sağlıklı olmalıdır.
- Bir bölgede en fazla kırk hanenin birinden bir devşirme alınmıştır.
- Ailenin tek oğlu veya dul kadının oğulları devşirme alınmamıştır.
- Devşirme günlerinde tımarlı sipahiler ve bölgenin yöneticisi orada bulunmak zorundadır.
- Evlilerden, Müslüman ve Yahudilerden devşirme alınmamıştır.
- Seçilmiş devşirmelerin kayıtları yapılır, devşirmeler isimlendirilir ve görevlilere teslim edilirdi. Her defterin bir kopyası çıkartılır ve turnacıbaşı ağaya verilirdi.
- Turnacıbaşı ağa bölgenin en büyük idari amiri (vali, sancak beyi, kadı vb.) ile temasa geçmeden yola çıkamazdı.

UYARI: Osmanlı Beyliği’ni diğer Anadolu beyliklerinden ayıran icraatların en önemlisi, ilk dönemlerden itibaren düzenli bir askerî teşkilatın kurulmasıdır. Bu durum beylikten devlete geçişte önemli bir adımdır. İbn Battûta bizzat ziyaret ettiği Anadolu beylikleri hakkında bilgi verirken **Orhan Bey**’i “**Ulu Türkmen Beyi**” olarak anmış ve Orhan Bey’in düzenli hareket hâlinde olan kuvvetli bir askerî gücünün olduğunu bildirmiştir.

Yeniçeri Ocağı

- Pencik Kanunu veya devşirme usulüyle alınan yeniçeriler, merkez ordudur.
- Yeniçeriler; eğitim, silah ve teçhizat bakımından dönemin disiplinli ve profesyonel ordusu niteliğindedir.
- Yeniçeriler, savaş ve barış zamanında maaş alan daimî bir ordudur. Üç ayda bir “**ulufe**” adı verilen maaş almışlardır. Padişahların tahta çıktıkları cülus törenlerinde bahşiş (**cülus bahşişi**) almışlardır.
- Barış zamanında İstanbul’da (payitahtta/başkentte) oturan yeniçeriler, başkentin güvenliğinden sorumludurlar.
- Tamamı piyade (yaya) askerlerden oluşan yeniçerilerin askerlik dışında bir işle uğraşmaları yasaktır.
- Yeniçeri Ocağındaki yaya bölükleri sınıfına “orta bölükleri” denir.
- Yeniçeri Ocağı’nın en büyük komutanı “**yeniçeri ağası**” idi. Yeniçeri ağası zaman zaman ocak işlerini ve sorunlarını görüşmek amacıyla “**ağa divânı**” adı verilen bir divân kurardı.

Yeniçeri Ocağı’nın Osmanlı Tarihi’ndeki Rolü

- Yeniçeri Ocağı gibi daimî bir orduya sahip olması Osmanlı Devleti’ni çağdaşı olan diğer devletlerden üstün kılmıştır.
- Yeniçeriler, eyaletlerde bulunan sipahilere karşı askerî ve siyasi bir alternatif, denge unsuru olarak kullanılmıştır.
- Saltanatın devamlılığının sağlanmasında, padişahın merkezî otoritesinin artmasında önemli rol oynamışlardır.
- Osmanlı Devleti’nin önemli fetihlerinde ve üç kıtaya hükmetmesinde etkin rol oynamışlardır.

Karşılaştır: Osmanlı ve Avrupa

Avrupa askerî güç olarak Osmanlı Devleti’nden geridedir. Avrupa’da daimî bir ordu yoktur. Feodalitenin (derebeylik) olduğu Avrupa’da ordular; derebeylerin kontrolünde bulunan ve genellikle sürekliliği olmayan milis kuvvetlerden oluşmaktaydı. Milis kuvvetlerin (savaş zamanında halk arasından toplanan askerlerin) eğitim ve muharebe kabiliyetleri yeterli değildir. **Yeniçeri Ocağı** gibi daimî bir orduya sahip olması, Osmanlı Devleti’ni çağdaşı olan diğer devletlerden üstün kılmıştır.

Tımarlı Sipahiler

Yeniçeriler

Tımar sistemi ile oluşturulmuştur.	1	Pençik veya devşirme sistemiyle oluşturulmuştur.
Barışta taşrada (tımar bölgelerinde) bulunurlar, tımar bölgelerinin güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler.	2	Barışta başkentte (payitahtta) bulunurlar, başkentten güvenliğinden sorumludurlar.
Eyalet Ordusudur. Eyalet valisinin emrinde savaşa katılırlar.	3	Doğrudan padişaha bağlı, merkez ordudur.
Eyalet Ordusu'nun en kalabalık kısmını oluştururlar.	4	Kapıkulu Ordusunun en önemli kısmını oluştururlar.
Hazineden maaş almazlar. Masrafları tımar (toprak) gelirlerinden karşılanmıştır.	5	Maaşlı askerlerdir. Üç ayda bir ulufe adı verilen maaş almışlardır.
Atlı askerlerdir.	6	Piyade (yaya) askerlerdir.
Tımar bölgelerinde tarımsal üretimin artırılması, vergilerin toplanmasıyla sorumludurlar.	7	Askerlik dışında bir işle uğraşmaları yasaktır.

OSMANLI DEVLETİ'NİN DİĞER ASKERİ BİRLİKLERİ

A) Kapıkulu Ordusu

1) Piyadeler

Cebeciler: Silahlardan sorumlu askerî sınıf.

Topçular: Top döküp kullanan askerî sınıf.

Top arabacıları: Topları cepheye taşıyan askerî sınıf.

Lağımıcılar: Kuşatmalarda kale altlarına tünel açıp o bölgeyi havaya uçuran askerî sınıf.

Humbaracılar: Havan topu yapan askerî sınıf.

Bostancılar: Sarayın güvenliğini sağlayan askerî sınıf

2) Süvariler

Silahdarlar ve sipahiler: Savaş esnasında padişahın otağını koruyan askerler.

Sağ ve sol ulufeciler: Savaşta ve barışta saltanat sancaklarını koruyan askerler.

Sağ ve sol garipler: Ordunun ağırlıklarını ve hazineyi muhafaza eden askerler.

B) Eyalet Ordusu

Akıncılar: Ordunun önünden giden keşif birliği.

Azaplar: Savaş esnasında ilk hücumu karşılayan öncü birlikler.

Yayalar ve müsellemler: Köprü tamiri ve yol yapımında görev alan askerler.

Yörükler: Siper kazma, kale tamiri ve yol açmada görevli askerler.

Deliler: Sınır boylarında görev yapan korkusuz süvari birlikleri

Sakalar: Su ihtiyacını karşılayan askerler.

Beşliler: Sınırlardaki kaleleri koruyan askerler.

Gönüllüler: Sınırlardaki şehir ve kasabaları koruyanlar.

UYARI:

- İlk kez I. Murat Dönemi'nde Timurtaş Paşa'nın tavsiyeleri ile kurulan kapıkulu süvarileri, "sipahiler" ve "silahtarlar" şeklinde iki bölük olarak teşkil edildi. Daha sonra bu iki bölüğe **sağ** ve **sol ulufeci** ile **sağ** ve **sol garipler** ismi verilen dört bölük daha ilave edilmek suretiyle süvari ocağı altı bölüğe çıkarıldı. O yüzden kapıkulu süvarilerine "**altı bölük halkı**" da denir.
- Kapıkulu süvarileri, yeniçerilere göre daha itibarlı bir konuma sahip olup derece ve maaş yönüyle de yeniçerilerden üstündüler ancak asker sayısı bakımından yeniçeriler daha kalabalıktır.

KAVRAM BİLGİSİ

Alp: Yiğit, kahraman.

Milis: Savaş sırasında orduya yardımcı olarak toplanan silahlı halk gücü.

Bilâd-ı Rum: Anadolu.

Fütüvvet: Gençlik, cömertlik, el açıklığı; dostlarının kusurlarına karşı af ile muamele etme. Esnaf teşkilatı.

Mirî arazi: Devlet hazinesine ait olan topraklar. Selçuklu ve Osmanlı devletlerinde mülkiyeti devlete ait topraklar.

Tahrir: Osmanlı mali teşkilâtında vergi tespiti amacıyla yapılan sayım.